

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT PRACY, SPRAW SPOŁECZNYCH I RODZINY

KPS.430.004.2017

Nr ewid. 104/2017/P/17/001/KPS

Informacja
o wynikach kontroli
wykonania w 2016 r. planu finansowego
Państwowego Funduszu Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych

Warszawa maj 2017 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

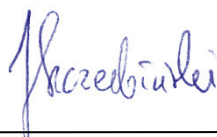

**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania w 2016 r. planu finansowego
Państwowego Funduszu Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych**

Dyrektor Departamentu Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
Jacek Szczerbiński

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 17.05. 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści	.....
I. Wprowadzenie	4
II. Ocena kontrolowanej działalności.....	5
1. Ocena ogólna.....	5
2. Uwagi i wnioski.....	6
III. Wyniki kontroli wykonania planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.....	7
1. Wykonanie planu przychodów Funduszu.....	7
2. Gospodarowanie środkami Funduszu	10
2.1. Wykonanie planu wydatków i efekty działalności	10
2.2. Stan funduszu i gospodarowanie wolnymi środkami	19
3. Sprawozdania.....	20
4. Księgi rachunkowe	20
Załączniki	21

I. Wprowadzenie

Celem kontroli była ocena wykonania planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwanego dalej PFRON lub Fundusz) w 2016 r., ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2016 z dnia 25 lutego 2016 r.¹

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli².

W ramach planu finansowego PFRON realizowane były zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych³ (zwanej dalej ustawą o rehabilitacji).

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest państwowym funduszem celowym posiadającym osobowość prawną⁴. Zasady orzekania o niepełnosprawności, zadania realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych oraz szczegółowe zasady gospodarki finansowej PFRON określone zostały w ustawie o rehabilitacji oraz w rozporządzeniach wykonawczych wydanych na jej podstawie. Organami Funduszu były: Rada Nadzorcza oraz Zarząd, a ich kompetencje wynikały z przepisów ustawy o rehabilitacji⁵. Wykonanie zadań określonych w ustawie o rehabilitacji nadzorował Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych⁶, będący sekretarzem stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i równocześnie prezesem Rady Nadzorczej PFRON. Nadzór nad Funduszem sprawował minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego⁷.

W 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, zadania PFRON związane z gromadzeniem przychodów realizowane były przez Biuro Funduszu w Warszawie, natomiast wydatki dokonywane były przez Biuro i 16 oddziałów Funduszu. Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane były także przez samorządy wojewódzkie oraz powiatowe ze środków przekazanych przez Prezesa Zarządu PFRON, na podstawie algorytmu⁸ oraz przez podmioty, którym na podstawie art. 48 ustawy o rehabilitacji zlecono realizację zadań na podstawie zawartych umów.

Zrealizowane w 2016 r. przychody wyniosły 4.704.890,9 tys. zł, a wydatki 4.720.279,7 tys. zł.

Dotacje z budżetu państwa i budżetu środków europejskich stanowiły 15,8% przychodów Funduszu.

---

¹ Dz. U. poz. 278, ze zm.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

³ Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, ze zm.

⁴ Art. 45 ust. 1 i 2 ustawy o rehabilitacji.

⁵ Art. 50 i art. 51 ustawy o rehabilitacji.

⁶ Art. 34 ustawy o rehabilitacji.

⁷ Art. 45 ust. 4 ustawy o rehabilitacji.

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 538).

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁹ wykonanie planu finansowego w 2016 r. Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W wyniku kontroli 16,3% poniesionych wydatków Funduszu stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁰ i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Wydatki poniesione zostały na realizację zadań ustawowych. W rezultacie wydatkowania środków osiągnięto cele prowadzonej działalności zaplanowane w układzie zadaniowym wydatków.

Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że prawidłowo realizowano przychody oraz gospodarowano wolnymi środkami Funduszu.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego PFRON w 2016 r. w układzie zadaniowym oraz kwartalne sprawozdania za IV kwartał 2016 r. z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego oraz w zakresie operacji finansowych.

Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. System kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzonych sprawozdań.

Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę sporządzenia ww. sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości dotyczących ewidencji przychodów, wydatków i kosztów oraz związanych z nimi należności i zobowiązań.

Sprawozdania przekazują prawdziwy obraz przychodów, wydatków i kosztów, a także należności i zobowiązań oraz stanu Funduszu na dzień 31 grudnia 2016 r.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym¹¹.

Ujawnione w toku kontroli NIK uchybienia i nieprawidłowości nie miały wpływu na ocenę realizacji planu finansowego PFRON i polegały na:

- opóźnieniu w utworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON (w jednym przypadku spośród 13 badanych);
- niewłaściwej kontroli merytorycznej trzech dowodów księgowych (spośród 113 objętych badaniem);

⁹ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla oceny negatywnej, stosuje się ocenę opisową.

¹⁰ Dz. U z 2016 r. poz. 1870, ze zm.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.), rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1773), rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz.U. Nr 298, poz. 1766).

- niepełnej realizacji wniosku pokontrolnego NIK, sformułowanego po kontroli wykonania planu finansowego Funduszu w roku ubiegłym¹², o wyeliminowaniu opóźnień w tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przedstawiona została w załączniku 4 niniejszej informacji.

2. Uwagi i wnioski

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli wniosowała w wystąpieniu pokontrolnym, skierowanym w dniu 24 kwietnia 2017 r. do Prezesa Zarządu PFRON o:

- 1) doprowadzenie do wyeliminowania opóźnień w tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON,
- 2) wyeliminowanie przypadków niestarannego sprawdzania dowodów księgowych pod względem merytorycznym i zatwierdzania do wypłaty.

Ponadto, NIK zwróciła uwagę na niski wskaźnik wyegzekwowanych należności dochodzonych w trybie cywilnym (1,2%) oraz brak wewnątrz zintegrowanego systemu informatycznego do obsługi windykacji należności z tytułu dofinansowań do wynagrodzeń zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych i refundacji składek ZUS. Brak informatycznego wsparcia powodował, że określenie stanu należności na określony dzień było możliwe jedynie na podstawie akt każdej sprawy. Uniemożliwiało to także wykonywanie raportów finansowych w podziale na dłużników. Utrudniało też monitorowanie poszczególnych etapów postępowania oraz przepływ informacji między właściwymi departamentami, zajmującymi się windykacją, rozliczaniem i księgowaniem należności.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne, Prezes Zarządu PFRON poinformował m.in., że:

- przeprowadzana będzie raz w miesiącu analiza decyzji określających wysokość zobowiązania z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON, przy wykorzystaniu raportów z systemu komputerowego, wspierającego proces obsługi pracodawców zobowiązanych oraz zwolnionych z obowiązkowych wpłat na PFRON;
- pracownikom odpowiedzialnym za sprawdzanie dowodów księgowych pod względem merytorycznym i zatwierdzanie do wypłaty polecono zwrócenie szczególnej uwagi na staranność i rzetelność wykonywanych czynności;
- do Strategii Informatyzacji Funduszu zostało wprowadzone nowe zadanie pt. „Wdrożenie systemu windykacyjnego” w ramach którego dokonany zostanie zakup gotowego rozwiązania wspierającego procesy windykacji cywilnoprawnej oraz egzekucji administracyjnej. Akceptacja stosownego wniosku przez Zarząd PFRON nastąpiła w dniu 9 maja 2017 r. i obecnie trwają prace przygotowawcze.

---

¹² Wystąpienie pokontrolne NIK z dnia 22 kwietnia 2016 r. w zakresie wykonania planu finansowego PFRON w 2015 r. (Znak: KPS.410.001.06.2016).

III. Wyniki kontroli wykonania planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

1. Wykonanie planu przychodów Funduszu

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie planowanie i realizację przychodów Funduszu.

Zrealizowane przychody wyniosły 4.704.890,9 tys. zł i były wyższe o 1,9% od kwoty planowanej. Przychody Funduszu pochodziły głównie z obowiązkowych wpłat pracodawców na Fundusz¹³ (3.742.192,8 tys. zł), które były o 93.812,8 tys. zł, tj. 2,6% wyższe od wielkości planowanej i stanowiły 79,5% przychodów ogółem; dotacji celowej z budżetu państwa w kwocie 742.357,9 tys. zł; wpływy z tytułu zaległych wpłat na PFRON (148.853,0 tys. zł). Wzrost przychodów wynikał głównie z obowiązkowych wpłat większej ilości pracodawców niż w roku ubiegłym¹⁴.

Dotacje z budżetu państwa i budżetu środków europejskich wyniosły 742.510,5 tys. zł i stanowiły 15,8% przychodów Funduszu.

Dane dotyczące przychodów Funduszu w 2016 r. przedstawione zostały w załączniku 1 niniejszej informacji.

1.1. Należności

Na koniec 2016 r. należności Funduszu wyniosły 848.594,3 tys. zł. Dotyczyły one głównie obowiązkowych wpłat pracodawców, które wyniosły 478.027,1 tys. zł. W porównaniu do stanu na koniec 2015 r. należności ogółem były wyższe o 31.517,6 tys. zł, tj. o 3,9%. Na pozostałe należności w kwocie 370.567,2 tys. zł składały się głównie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, udzielone pożyczki zakładom pracy chronionej, spółdzielniom inwalidzkim i osobom fizycznym w ramach programów celowych, nierozliczone dotacje i środki z zakładowych funduszy rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz odsetki, które dotyczyły nieterminowych wpłat z wymienionych tytułów należności.

Zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON na koniec 2016 r. wyniosły – bez odsetek – 443.275,5 tys. zł i były niższe o 29.006,6 tys. zł (6,1%) od stanu na koniec 2015 r., w tym postępowaniem egzekucyjnym objęto zaległości na kwotę 175.587,7 tys. zł, postępowaniem upadłościowym zaległości na kwotę 167.077,1 tys. zł, postępowaniem upominawczym zaległości na kwotę 81.915,2 tys. zł. W wyniku działań windykacyjnych w 2016 r. z tytułu wpłat obowiązkowych odzyskano 57.709,4 tys. zł, co stanowiło 32,8% kwoty objętej egzekucją. Przyczyną niewyegzekwowania pozostałych należności było głównie umarzenie postępowań przez organy egzekucyjne z powodu braku majątku dłużników lub gdy stwierdzono, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczających koszty postępowania egzekucyjnego. Na pozostałe zaległości w kwocie – bez odsetek – 217.109,8 tys. zł składały się głównie zaległości z tytułu dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, pożyczek udzielonych zakładom pracy chronionej i osobom fizycznym w ramach programów celowych oraz nierozliczone dotacje, środki zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Dotyczyły one głównie należności powstałych w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku i na początku tego wieku.

¹³ Zasady dotyczące obowiązkowych wpłat pracodawców na PFRON zostały określone w art. 21 ust. 1, art. 23, art. 31 ust. 3 pkt 1 lit. a i art. 33 ust. 4a, 7 i 7a ustawy o rehabilitacji.

¹⁴ PFRON w 2016 r. prowadził ewidencję podmiotów zobowiązanych do obowiązkowych wpłat na PFRON. System Ewidencji Poboru Wpłat (SEPW) został w dniu 26 maja 2015 r. zarejestrowany w rejestrze zbiorów danych osobowych, prowadzonym przez Generalnego Inspektora Danych Osobowych. W SEPW na dzień 31 grudnia 2016 r. zaewidencjonowanych było 138.329 pracodawców, tj. o 4.486 pracodawców więcej niż na dzień 31 grudnia 2015 r. (133.843), w tym ze statusem „zobowiązany aktywny” 32.033, to jest o 269 podmiotów więcej niż na koniec 2015 r.

Zaległości z wyżej wymienionych tytułów w kwocie 192.124,5 tys. zł zostały objęte windykacją, z czego w 2016 r. wyegzekwowano 2.277,1 tys. zł, tj. 1,2%¹⁵. Główną przyczyną niskiego wskaźnika windykacji tych należności, dochodzonych w większości w trybie cywilnoprawnym, był brak majątku dłużników, którzy zaprzestali działalności gospodarczej.

Dyrektor Departamentu ds. Kontroli i Windykacji wyjaśnił, że Fundusz nie posiada własnych organów egzekucyjnych, a efektywność egzekucji uzależniona jest od sprawności działania organów egzekucyjnych – komorników sądowych i naczelników urzędów skarbowych. PFRON nie posiada bezpośredniego dostępu do rejestrów publicznych o charakterze majątkowym np. Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców oraz Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych. Bezpośredni dostęp do takich rejestrów przyspieszyłby działania windykacyjne i jednocześnie obniżyłby koszty dochodzenia należności o opłaty ponoszone przez PFRON na rzecz kancelarii komorniczych za czynności poszukiwania majątku.

W trybie cywilnym postępowania były prowadzone również na podstawie wyroków karnych, dotyczących naprawienia szkody w sprawach dofinansowania do wynagrodzeń pracowników. Sądy określały w nich datę, do kiedy skazany miał naprawić szkodę, niekiedy było to kilka lat i do tego czasu PFRON nie mógł wszcząć egzekucji. W stosunku do zaległości podmiotów będących w upadłości Fundusz nie jest wierzycielem uprzywilejowanym (o ile nie miał zabezpieczeń hipotecznych) i odzyskanie należności w wyniku podziału środków uzyskanych z masy upadłości należy do rzadkości.

W rejestrze należności, prowadzonym przez Departament Kontroli i Windykacji znajdowało się 5.637 pozycji dotyczących należności z tytułu dofinansowań wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych i refundacji składek ZUS oraz 1.425 pozycji dotyczących wpłat na poczet tych należności. Rejestr tych należności nie był połączony w wewnętrznym systemie informatycznym z kontem należności prowadzonym przez właściwy departament ds. finansowych oraz rejestrem prowadzonym przez departament zajmujący się rozliczaniem dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Powodowało to, że określenie stanu należności na określony dzień, uwzględniającego zwiększenie stanu o przypis odsetek i jego zmniejszenie z powodu uiszczonych wpłat dokonywane było odrębnie w każdym departamencie na podstawie akt każdej sprawy. Utrudniło to również przepływ informacji między właściwymi departamentami oraz prowadzenie działań windykacyjnych, a także monitorowanie zaległości na poszczególnych etapach postępowania¹⁶, jak również wykonywanie raportów finansowych w podziale na dłużników.

W roku 2016 zaległości przedawnione z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON wyniosły 25,0 tys. zł. Analiza powyższych zaległości wykazała, że przyczynami przedawnienia były: nieskuteczna egzekucja prowadzona przez urzędy skarbowe na kwotę 6,8 tys. zł w stosunku do pięciu podmiotów, wadliwe decyzje Prezesa Zarządu PFRON, które dotyczyły zobowiązań z tytułu obowiązkowych wpłat na Fundusz w wysokości: 2,1 tys. zł, 16,1 tys. zł, które zostały uchylone przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a jedna także przez Wojewódzki Sąd Administracyjny.

W 2016 roku Prezes Zarządu PFRON wydał 467 decyzji wobec 457 pracodawców na kwotę 4.817,2 tys. zł o umorzeniu zaległości na podstawie art. 49 ust. 5a ustawy o rehabilitacji i art. 67d ustawy – Ordynacja podatkowa, w tym 54 decyzje na kwotę 2.008,8 tys. zł, gdy stwierdzono brak majątku, z którego można prowadzić egzekucję, 45 decyzji na kwotę 2.595,4 tys. zł, tj. gdy stwierdzono, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczających wydatki egzekucyjne.

Szczegółowym badaniem objęto zaległości od sześciu dłużników (spośród 20 największych) w łącznej kwocie 48.554,6 tys. zł, co stanowiło 7,4% zaległości ogółem. We wszystkich przypadkach

¹⁵ Największy udział w odzyskanych należnościach miały środki pochodzące z ugód (35,8%), wpłat komorniczych (30,5%) oraz upomnień (9,0%).

¹⁶ I tak np. wystawianie decyzji o rozłożeniu na raty i o umorzeniu zaległości należało do Departamentu ds. Rynku Pracy rozliczającego dofinansowania wynagrodzeń pracowników a do Departamentu ds. Kontroli i Windykacji należało m.in. wystawianie upomnień i tytułów wykonawczych.

podejmowano czynności zmierzające do wyegzekwowania zaległości, tj. wzywano dłużników do zwrotu nienależnie pobranych kwot; wystawiano upomnienia i tytuły wykonawcze, które kierowano do właściwych pod względem terytorialnym organów egzekucyjnych, bądź na drogę postępowania sądowego. W dwóch przypadkach udzielonych pożyczek dokonano zabezpieczenia hipotecznego na nieruchomości lub zabezpieczenia środków pieniężnych na łączną kwotę 5.450,0 tys. zł. W wyniku działań egzekucyjnych oraz zabezpieczenia majątkowego odzyskano kwotę 2.034,3 tys. zł, co stanowiło 4,2% zaległości objętych badaniem. W pozostałych przypadkach prowadzone postępowania egzekucyjne okazały się nieskuteczne z powodu braku majątku dłużników i zaprzestania przez nich działalności. W jednym przypadku podjęto nieskuteczną próbę przeniesienia odpowiedzialności na członków zarządu spółki.

1.1.1. Odpisy aktualizujące wartość należności

W 2016 r. utworzono odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON w kwocie 95.986,3 tys. zł, co stanowiło 96,0% wielkości planowanej oraz stanowiło spadek o 8.181,8 tys. zł (7,9%) w porównaniu do 2015 r. W 2016 r. rozwiązano odpisy aktualizujące na kwotę 88.783,6 tys. zł w związku ze spłatą należności lub złożeniem deklaracji korygujących oraz wydaniem decyzji określających zobowiązanie w niższej wysokości niż wynikające z deklaracji. W stosunku do 2015 r. stanowiło to wzrost o 60.052,8 tys. zł. Ponadto, uruchomiono odpisy w kwocie 52.992,3 tys. zł, w związku z brakiem należnych wpłat na PFRON, spowodowanym likwidacją podmiotu oraz decyzją o umorzeniu należności w przypadku całkowitej nieściągalności. Stan odpisów aktualizujących na dzień 31 grudnia 2016 r. wyniósł 414.550,4 tys. zł i był niższy od stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. o 45.789,5 tys. zł. Pełnomocnicy Prezesa Zarządu PFRON w 2016 r., w wyniku 6.312 wniosków pracodawców, wydali 14 decyzji o utworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności na kwotę 98.842,2 tys. zł¹⁷.

Po kontroli wykonania planu finansowego PFRON w 2015 r. NIK wniosowała o wyeliminowanie opóźnień w tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON. W ramach realizacji wniosku podjęto uchwałę nr 23/2016 z dnia 21 kwietnia 2016 r. w sprawie ewidencji odpisów aktualizujących wartość należności oraz spisywania ze stanu należności nieściągalnych należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON. Uchwała ta wskazuje przesłanki tworzenia, rozwiązywania i wykorzystywania odpisów, natomiast kwestie szczegółowe, związane z terminami na tworzenie odpisów zostały ustalone w obowiązującej od 3 czerwca 2016 r. Instrukcji ISO I-8.2.3-06 „Postępowanie w zakresie rozliczeń wpłat i postępowań administracyjnych w Wydziale Wpłat Obowiązkowych”, w której wskazano m.in., że odpisy aktualizacyjne tworzy się niezwłocznie, nie później niż w terminie trzech miesięcy od powzięcia informacji o zaistnieniu określonych w Instrukcji okoliczności.

Szczegółowym badaniom poddano utworzone odpisy aktualizujące na zaległości z lat 2010-2015, które dotyczyły 13 podmiotów na kwotę 8.134,5 tys. zł, co stanowiło 8,2% kwoty wydanych decyzji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. (98.842,2 tys. zł).

W jednym przypadku na 13 zbadanych spraw dotyczących pracodawców posiadających zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON, odpisy aktualizujące na kwotę zaległości 195,3 tys. zł utworzono po siedmiu miesiącach od upływu terminu określonego w § 1 ust. 1 lit. e uchwały nr 23/2016 r. Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z dnia 21 kwietnia 2016 r. w sprawie ewidencji odpisów aktualizujących wartość należności oraz spisywania ze stanu nieściągalnych należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON. Zgodnie z § 1 ust. 1 lit. e tej uchwały, Zarząd PFRON powinien tworzyć odpisy aktualizujące wartość należności m.in. dla dłużników posiadających zaległości, jeżeli od terminu wymagalności zapłaty upłynęło dziewięć miesięcy.

¹⁷ Różnica w wysokości kwot odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON wynikająca z decyzji Pełnomocników Prezesa Zarządu PFRON oraz z kwot odpisów faktycznie zaksięgowanych wynikała z upływu czasu pomiędzy podjęciem decyzji o utworzeniu odpisu a jego zaksięgowaniem.

Opóźnienie było spowodowane nieskutecznymi próbami doręczenia decyzji określającej wysokość zobowiązania, z powodu braku aktualnego adresu dłużnika.

1.2. Ulgi we wpłatach na PFRON

W 2016 r. pracodawcy złożyli do PFRON 680 wniosków o udzielenie ulg we wpłatach na PFRON (o rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności lub umorzenie zaległości). Prezes Zarządu PFRON wydał w 2016 r. 764 decyzje o udzieleniu ulg, na kwotę 40.815,0 tys. zł (wraz z odsetkami). Udzielone ulgi dotyczyły:

- rozłożenia na raty – 272 decyzje na kwotę 33.425,5 tys. zł,
- umorzenia zaległości – 467 decyzji na kwotę 4.817,2 tys. zł,
- odroczenia terminu płatności – 25 decyzji na kwotę 2.572,3 tys. zł.

W 166 przypadkach Prezes Zarządu Funduszu odmówił przyznania ulgi we wpłatach na PFRON na kwotę 11.988,7 tys. zł.

Kontrolą objęto próbę 38 decyzji na kwotę 13.449,9 tys. zł, co stanowiło 5% wydanych w 2016 r. decyzji o przyznaniu ulg. W badanej próbie 23 decyzje dotyczyły umorzenia zaległości, natomiast 15 decyzji dotyczyło rozłożenia na raty i odroczenia terminu płatności. Prezes Zarządu PFRON przyznawał ulgi w spłacie należności (rozkładał je na raty, odraczał termin płatności, umarzał zaległości) po dokonaniu analizy zebranego materiału dowodowego i po uwzględnieniu sytuacji finansowej zobowiązanych podmiotów. Ulgi przyznawano w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem pracodawcy (zwykle z powodu trudnej sytuacji finansowej) lub interesem publicznym, zgodnie z art. 49 ust. 5c ustawy o rehabilitacji. Podstawowymi wskaźnikami przy podejmowaniu decyzji o rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności był wynik finansowy netto, wskaźnik bieżącej płynności oraz wskaźnik zadłużenia ogółem. Brano również pod uwagę wcześniej zastosowane ulgi i wywiązywanie się z warunków określonych w decyzjach. Decyzje były sporządzone poprawnie pod względem formalnym, zgodnie z art. 210 § 1 ustawy – Ordynacja podatkowa, tj. zawierały podstawę prawną, uzasadnienie faktyczne i prawne, były podpisane przez osoby upoważnione oraz zawierały stosowne pouczenia o możliwości odwołania do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Ponadto zawierały informacje, że w razie niedotrzymania terminu spłaty zaległości odroczonej lub rozłożonej na raty zgodnie z art. 259 § 1 pkt 1 – Ordynacji podatkowej z mocy prawa następuje wygaśnięcie decyzji. Podstawą podjęcia decyzji o umorzeniu wierzytelności wobec PFRON były decyzje organów egzekucyjnych o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z powodu zaistnienia przesłanek całkowitej nieściągalności zawartych w art. 49 ust. 5b ustawy o rehabilitacji, tj. braku majątku, z którego można by prowadzić egzekucję i/lub oczywistym było, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczających wydatki egzekucyjne, bądź było oddalenie przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika lub umorzenie postępowania upadłościowego z przyczyn, o których mowa w art. 13 Prawa upadłościowego. W decyzjach prawidłowo naliczono opłaty prolongacyjne, na podstawie art. 49 § 5d ustawy o rehabilitacji i na zasadach określonych w art. 57 i art. 58 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa oraz w określonych w § 11 i § 12 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 r.¹⁸ Decyzje w przedmiocie ulg wydawano w terminach zgodnych z art. 139 Ordynacji podatkowej.

2. Gospodarowanie środkami Funduszu

2.1. Wykonanie planu wydatków i efekty działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie planowanie i wydatkowanie środków PFRON.

W 2016 r. wydatki wyniosły 4.720.279,7 tys. zł i były niższe o 2,5% od kwoty planowanej. W porównaniu do 2015 r. wydatki były wyższe o 2,6%.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie naliczania odsetek za zwłokę oraz opłaty prolongacyjnej, a także zakresu informacji, które muszą być zawarte w rachunkach (Dz. U. Nr 165, poz. 1373, ze zm.).

Dane dotyczące wydatków Funduszu w 2016 r. przedstawione zostały w załączniku 1 niniejszej informacji.

Środki Funduszu w kwocie 4.720.279,7 tys. zł zostały wydatkowane na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wynikających z ustawy o rehabilitacji oraz na funkcjonowanie Funduszu¹⁹.

2.1.1. Wydatki bieżące własne PFRON wyniosły 293.902,4 tys. zł²⁰ (87,6% planu) i stanowiły 2,5% wydatków ogółem oraz były niższe o 2,2% od wydatków poniesionych na ten cel w 2015 r. Głównymi przyczynami niższej realizacji zaplanowanych wydatków bieżących były m.in. mniejsze od szacowanych ceny oferowanych robót, dostaw i usług, a także niższe niż planowano wydatkowanie środków na usługi serwisowe infrastruktury informatycznej (niektóre zaplanowane konserwacje, wsparcie i asysta informatyczna wykonane zostały przez informatyków PFRON).

Z wydatków bieżących Funduszu realizowany był projekt pn. „System obsługi wsparcia finansowanego ze środków PFRON”²¹, w ramach działania 2.1. *Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych* Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Celem tego projektu jest stworzenie systemu informatycznego, który ułatwi osobom niepełnosprawnym i podmiotom działającym na ich rzecz proces aplikowania o środki PFRON będące w gestii jednostek samorządowych (na szczeblu województwa i powiatu). Całkowity koszt projektu wynosi 26.603,8 tys. zł, a jego realizację zaplanowano na okres 36 miesięcy, tj. od 1 marca 2016 r. do 28 lutego 2019 r. Finansowanie projektu jest realizowane z budżetu środków europejskich w wysokości 84,6% i ze środków budżetu państwa w wysokości 15,4%. W okresie od 1 marca 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. Fundusz wydatkował na jego realizację 251,9 tys. zł, tj. 61,3% kwoty ujętej w planie po zmianach. Wynikało to m.in. z przesunięcia wypłaty wynagrodzenia członkom zespołu zadaniowego o jeden miesiąc (tj. od kwietnia, a nie od marca 2016 r.), ze zmniejszenia wymiaru czasu pracy koordynatora technicznego projektu (z pełnego etatu na 0,5 etatu).

W związku z realizacją projektu Fundusz otrzymał w 2016 r. refundację poniesionych wydatków w łącznej kwocie 180,3 tys. zł, z tego z budżetu środków europejskich 152,6 tys. zł oraz z dotacji celowej budżetu państwa 27,7 tys. zł.

W ramach wydatków bieżących PFRON, wydatki na wynagrodzenia wyniosły 57.720,6 tys. zł i były równe wielkości planowanej oraz wyższe o 10,4% od wydatków zrealizowanych w 2015 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2016 r. wyniosło 5.140 zł i było wyższe niż w 2015 r. o 14,2%. Przeciętne zatrudnienie (w osobach, w przeliczeniu na pełne etaty) wyniosło 935,81 etatu i było niższe o 12,49 etatu od wielkości planowanej. Wynikało to m.in. z rozwiązania stosunku pracy przez większą niż przewidywano liczbę osób, które przeszły na emeryturę w związku z wprowadzeniem przez Prezesa Zarządu PFRON w 2016 r. zmian dotyczących obniżenia wysokości odpraw emerytalnych pracowników²².

Dane dotyczące zatrudnienia i wynagrodzeń przedstawione zostały w załączniku 3 niniejszej informacji.

2.1.2. W 2016 r. Fundusz wydatkował także środki na własne wydatki majątkowe (wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne)²³, które zostały zrealizowane w kwocie 6.562,7 tys. zł (18,9% planu) m.in. na:

¹⁹ Art. 54 ustawy o rehabilitacji stanowi, że ze środków Funduszu pokrywane są koszty jego działalności oraz koszty obsługi zadań realizowanych przez samorządy powiatowe i wojewódzkie.

²⁰ W tym na działalność bieżącą Biura i oddziałów wydatkowano 121.383,8 tys. zł, a na odpisy aktualizującymi wartość należności 172.518,6 tys. zł.

²¹ W dniu 31 października 2016 r. został podpisany aneks do porozumienia o dofinansowanie projektu na mocy, którego PFRON przejął prawa i obowiązki beneficjenta.

²² Zarządzenie nr 83/2016 Prezesa Zarządu PFRON z dnia 17 października 2016 r. w sprawie regulaminu wynagradzania pracowników Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych.

²³ Dotyczące funkcjonowania Biura Funduszu i jego Oddziałów.

- zakup dokumentacji systemu informatycznego SOF2²⁴ (2.921,3 tys. zł);
- modyfikacje użytkowanych w PFRON systemów informatycznych (1.198,8 tys. zł);
- wymianę systemu sygnalizacji pożaru w budynku Funduszu (380,1 tys. zł);
- zakup sprzętu i oprogramowania komputerowego (312,3 tys. zł).

Z analizy planu wydatków inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych w zakresie informatyki wynika, że nie zrealizowano 13 zadań (spośród 28) na kwotę 13.192,9 tys. zł. Ponadto, w przypadku 12 planowanych zadań stwierdzono niskie wykonanie wydatków, tj. na poziomie 2.491,9 tys. zł, co stanowiło 13% ich planowanej wartości. Niższa realizacja tych wydatków wynikała m.in. z:

- przesunięcia w czasie rozliczenia modyfikacji systemu SOF2 z uwagi na centralizację zadań oddziałów PFRON (rozliczenie prac nastąpi w 2017 r.),
- konieczności zmiany zakresu projektu systemu telekonferencyjnego,
- niewywiązania się wykonawcy z opracowania i przekazania PFRON do dnia 30 czerwca 2016 r. dokumentacji Systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji;
- wstrzymania prac nad wymianą okablowania strukturalnego budynku Funduszu ze względu na potencjalną możliwość zastąpienia sieci szkieletowej korporacyjnymi rozwiązaniami łączności bezprzewodowej,
- zrealizowania kilku planowanych zadań w kwotach niższych niż pierwotnie zakładano (było to związane z postępującą demonopolizacją kluczowych systemów informatycznych użytkowanych w PFRON).

Ponadto, w 2016 r. wykonanie części zadań zostało wstrzymane, anulowane lub odłożone w czasie z uwagi na wprowadzenie przez Zarząd Funduszu nowej Strategii informatyzacji dla PFRON. W związku z jej realizacją zostaną wdrożone wewnętrzne mechanizmy w zakresie szacowania wartości zamówień publicznych oraz nadzoru nad planowaniem i rozliczaniem zadań z obszaru informatyki, co powinno doprowadzić do zwiększenia stopnia realizacji planu finansowego w tym zakresie.

2.1.3. Szczegółowym badaniem objęto wydatki poniesione przez Fundusz w łącznej kwocie 20.462,8 tys. zł²⁵, co stanowiło 32% wydatków bieżących na utrzymanie PFRON, wydatków osobowych niezaliczanych do wynagrodzeń i wydatków inwestycyjnych (w tym zakupów)²⁶. Doboru próby dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających wydatkom Funduszu. Próba została wylosowana metodą monetarną (MUS²⁷) spośród 2.644 zapisów księgowych o łącznej wartości 39.044,6 tys. zł.

Badaniem objęto 92 zapisy księgowe na kwotę ogółem 19.564,4 tys. zł. Próba zapisów i dowodów księgowych dobranych w sposób celowy (niestatystyczny) wyniosła 21 na kwotę 898,4 tys. zł (z tego 8 na kwotę 183,7 tys. zł dotyczyło wydatków dokonanych w ramach realizacji objętych kontrolą zamówień publicznych, a 13 na kwotę 714,7 tys. zł wydatków poniesionych na realizację badanych zobowiązań niewymagalnych z tytułu zakupu dostaw i usług).

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatki ponoszono zgodnie z planem finansowym, w ramach realizacji ustawowych zadań Funduszu oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami. W badanej próbie wydatków w łącznej kwocie 16.793,6 tys. zł pod kątem prawidłowości wyboru trybów udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych nie stwierdzono nieprawidłowości.

²⁴ System obsługi finansowej wspierający kontrolę i ewidencję procesów finansowych związanych z działalnością statutową oraz wewnętrzną w ramach obszarów: księgowości, spraw pracowniczych, ewidencji środków makatkowych, obsługi dofinansowań i pożyczek, windykacji cywilno-prawnej.

²⁵ Wydatki te poniesione zostały m.in. na: serwisowanie i modyfikacje użytkowanych w PFRON systemów informatycznych oraz sprzętu komputerowego; szkolenia pracowników; opłaty za administrowanie i czynsze za wynajmowane pomieszczenia.

²⁶ W łącznej kwocie 63.857,1 tys. zł (bez wydatków w wysokości: 57.720,6 tys. zł dotyczących: wynagrodzeń, 10.974,4 tys. zł dotyczących składek na ubezpieczenia społeczne i wpłat na Fundusz Pracy, 172.518,6 tys. zł dotyczących odpisu aktualizującego wartość należności). W badanej próbie wydatki majątkowe wyniosły 5.225,4 tys. zł, tj. 25,5%.

²⁷ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

Szczegółowemu badaniu poddano dwa postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o łącznej wartości 3.397,4 tys. zł, w wyniku których w 2016 r. poniesiono wydatki w łącznej kwocie 3.388,8 tys. zł. Doбору spraw do kontroli dokonano z wylosowanej próby wydatków. Postępowania te dotyczyły zakupu: kart podarunkowych – postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego oraz usługi hostingu podsystemu Frond-End Systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji²⁸ – postępowanie w trybie z wolnej ręki. W badanej próbie nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁹.

Ponadto, z wylosowanej próby wydatków analizą objęto jedno postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego wartość nie przekracza równowartości 30 tys. euro, tj. o wartości 68 tys. zł. Wyniki kontroli wykazały, że postępowanie zostało przeprowadzone zgodnie z zarządzeniem Prezesa Zarządu PFRON nr 117/2015 z dnia 13 października 2015 r. w sprawie realizacji zamówień publicznych z wykonawcami o wartości nieprzekraczającej 30 tys. euro.

2.1.4. Fundusz realizował następujące zadania określone w planie finansowym, wynikające z ustawy o rehabilitacji: dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, refundacja składek na ubezpieczenie społeczne osób niepełnosprawnych, rehabilitacja zawodowa i społeczna realizowana przez samorządy wojewódzkie, powiatowe, fundacje i organizacje pozarządowe; zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatków: od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych; realizacja programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON, służących rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych; dofinansowanie w wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez zakłady pracy chronionej; zwrot kosztów: budowy i rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych, służących zatrudnieniu osób niepełnosprawnych; realizacja działań wyrównujących różnice między regionami samorządu terytorialnego, na terenie których stopa bezrobocia jest wyższa niż 110% średniej stopy bezrobocia w kraju lub nie utworzono warsztatu terapii zajęciowej albo zakładu aktywności zawodowej; finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz oraz analiz dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych; refundacja kosztów wydawania certyfikatów przez podmioty uprawnione do szkolenia psów asystujących; dofinansowanie kosztów szkolenia, o którym mowa w art. 18 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się.

Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych

Na realizację tego zadania wydatkowano środki w kwocie 2.964.945,3 tys. zł, tj. 62,8% ogółu wydatków Funduszu. Stanowiły one 99,3% kwoty ujętej w planie po zmianach. W ogólnej kwocie dofinansowania 716.860 tys. zł (24,2%) pochodziło z dotacji celowej budżetu państwa, przekazanej przez MRPiPS³⁰. Dotacja została wydatkowana w całości, zgodnie z przeznaczeniem.

Struktura wypłaconego dofinansowania w 2016 r. przedstawiała się następująco:

- 1.551.173,3 tys. zł przekazano zakładom pracy chronionej (tzw. rynek chroniony: Zakłady Pracy Chronionej, dalej: ZPCH);
- 1.413.179,1 tys. zł przekazano zakładom innym niż ZPCH (tzw. rynek otwarty);
- 592,9 tys. zł przekazano zakładom mieszanym³¹.

²⁸ dostępnego poprzez witrynę internetową www.sod.pfron.org.pl. Usługa hostingu obejmowała m.in. udostępnienie na potrzeby działania SODiR infrastruktury informatycznej, w tym łączności transmisji danych, w dwóch Centrach Hostingowych (Centrach Przetwarzania Danych) i administrację infrastrukturalną tego systemu.

²⁹ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, ze zm.

³⁰ Art. 46a ust. 1 pkt. 1 ustawy o rehabilitacji stanowi, że „Fundusz otrzymuje dotacje celowe z budżetu państwa na zadanie, o którym mowa w art. 26a – w wysokości do 30% środków zaplanowanych na realizację tego zadania na dany rok”. Dotyczy to dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

³¹ Pracodawca, który w złożonych dokumentach na pracowników niepełnosprawnych wykazał część etatu pracownika u pracodawcy prowadzącego ZPCH oraz część etatu u pracodawcy nieprowadzącego ZPCH.

Dane dotyczące liczby pracodawców, którym wypłacono dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych oraz wartość tego dofinansowania przedstawione zostały w załączniku 2 niniejszej informacji.

Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych

W ramach tego zadania Fundusz wypłacił środki w kwocie 95.559,7 tys. zł, tj. 97,9% kwoty ujętej w planie po zmianach. Z tej kwoty wypłacono: 90.665,1 tys. zł na ubezpieczenie 31.130 osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą i 4.894,6 tys. zł na ubezpieczenie 3.486 niepełnosprawnych rolników lub zobowiązanych do płacenia składek za niepełnosprawnego domownika.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych realizowana przez samorządy powiatowe i wojewódzkie

Samorządy powiatowe i wojewódzkie ze środków PFRON wydatkowały kwotę 920.428,3 tys. zł, która stanowiła 99,8% wielkości planowanej.

Samorządy powiatowe na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz na obsługę tych zadań wydatkowały środki w wysokości 771.346,9 tys. zł, tj. 99,8% środków zaplanowanych, na dofinansowanie m.in.:

- kosztów tworzenia trzech warsztatów terapii zajęciowej (269,3 tys. zł) oraz kosztów działania 702 takich warsztatów (419.055,6 tys. zł), których uczestnikami było 26.303 osoby niepełnosprawne;
- zaopatrzenia 176.570 osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (139.745,1 tys. zł);
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, dla 16.605 osób niepełnosprawnych (58.426,8 tys. zł);
- turnusów rehabilitacyjnych, z których skorzystało 61.040 osób niepełnosprawnych (57.778,5 tys. zł).

Samorządy wojewódzkie na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wydatkowały środki w wysokości 149.081,4 tys. zł, co stanowiło 99,4% wielkości planowanej, a wydatki dotyczyły głównie dofinansowania kosztów tworzenia sześciu zakładów aktywności zawodowej (3.908,8 tys. zł) i działania 102 takich zakładów (80.790,8 tys. zł) oraz kosztów robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, wykonanych przez 177 inwestorów (43.203,9 tys. zł)³².

Kontrola terminowości przekazywania środków przez Fundusz samorządom w dwóch wybranych miesiącach 2016 r. (w kwietniu i październiku) wykazała, że wnioski o wypłatę środków realizowane były przez PFRON w terminie wskazanym w § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków PFRON samorządom wojewódzkim i powiatowym (14 dni od daty zarejestrowania wniosków w PFRON).

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych realizowana przez fundacje i organizacje pozarządowe³³

W 2016 r., stosownie do postanowień art. 36 ustawy o rehabilitacji, Fundusz zlecał fundacjom i organizacjom pozarządowym realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób

³² Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o rehabilitacji.

³³ Minister Pracy i Polityki Społecznej w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 2008 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1945) szczegółowo określił, jakie rodzaje zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej mogą być zlecane do realizacji ze środków PFRON fundacjom oraz organizacjom pozarządowym. Do zadań tych należy m.in. prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek, organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych – aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby, prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych.

niepełnosprawnych. Na realizację 728 zadań PFRON wypłacił łącznie 207.103,3 tys. zł (99% kwoty ujętej w planie po zmianach).

W wyniku badania próby dziewięciu wniosków o zlecenie realizacji zadań na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji (wybranych spośród 57 wniosków), która stanowiła 15,8% wszystkich wniosków złożonych w IV kwartale 2016 r. w ramach konkursu ofert nr 1/2016 stwierdzono m.in., że:

- wnioski o dofinansowanie zostały złożone w Biurze PFRON w terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie;
- oceny wniosków dokonano zgodnie z zapisami *Zasad wspierania realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych organizacjom pozarządowym przez PFRON*³⁴;
- cele projektów, które uzyskały dofinansowanie ze środków PFRON zawierały się w celu programowym wskazanym w ogłoszeniu o konkursie³⁵.

Kontrolą objęto realizację czterech umów o wartości 7.130,7 tys. zł (w ramach, których wypłacono w 2016 r. 6.400,1 tys. zł)³⁶ spośród 35 umów o wartości 16.499,5 tys. zł, realizowanych przez Biuro PFRON w 2016 r. W wyniku przeprowadzonego badania nie stwierdzono nieprawidłowości w realizacji umów.

Kontrola prawidłowości przeprowadzenia konkursu ofert nr 1/2016 wykazała, że w Biurze PFRON przestrzegano przepisów określonych w art. 13 ust. 3 oraz art. 15 ust. 2j ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³⁷.

Zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatków: od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych

Wydatkowano na ten cel 50.940,3 tys. zł³⁸, tj. 89,4% kwoty ujętej w planie po zmianach. W tej kwocie 25.470,2 tys. zł stanowiła dotacja celowa z budżetu państwa przekazana przez MRPiPS³⁹. Niższe wykorzystanie dotacji na to zadanie o kwotę 3.029,8 tys. zł wynikało m.in. z dokonanych przez gminy korekt złożonych wniosków o przekazanie przez PFRON kwoty rekompensującej utracone dochody⁴⁰. Niewykorzystane środki z dotacji zostały zwrócone na rachunek bankowy MRPiPS w dniu 30 grudnia 2016 r. Liczba gmin, które otrzymały rekompensatę utraconych dochodów w 2016 r. wyniosła 322.

Programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą PFRON, służące rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Na to zadanie wydatkowano 118.119 tys. zł, co stanowiło 90,2% kwoty ujętej w planie po zmianach. Ze środków tych sfinansowano realizację pięciu programów, tj. „Aktywny samorząd” (117.326,4 tys. zł); „Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych” (408,7 tys. zł); „Wsparcie inicjatyw” (336,1 tys. zł); „Partnerstwo dla osób z niepełnosprawnościami” (39,8 tys. zł);

³⁴ Przyjęte przez Zarząd PFRON uchwałą nr 52/2016 z dnia 18 października 2016 r.

³⁵ Wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy, w tym poprzez wykorzystanie metody zatrudnienia wspomaganego.

³⁶ Dwóch umów zawartych w ramach konkursu ofert nr XXIX, przeprowadzonego w 2015 r. i dwóch umów zawartych w ramach konkursu ofert nr 1/2016.

³⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 1817, ze zm.

³⁸ Ze środków na to zadanie dokonano następujących wypłat rekompensat gminom: 25.609,9 tys. zł (wypłata w dniu 25 maja 2016 r. – 318 gminom), 25.299 tys. zł (wypłata w dniu 11 października 2016 r. – 303 gminom). Po uwzględnieniu zwrotów z kilku gmin w kwocie 32,8 tys. zł oraz korekt wniosków 3 gmin na kwotę 64,4 tys. zł wydatkowane środki wyniosły 50.940,3 tys. zł.

³⁹ Art. 46a ust. 1 pkt 2 ustawy o rehabilitacji stanowi, że Fundusz otrzymuje dotację celową m.in. na zrekompensowanie gminom dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień – w wysokości 50% utraconych przez nich dochodów.

⁴⁰ § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 sierpnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad obliczania i trybu przekazywania gminom dotacji celowej ze środków PFRON (Dz. U. Nr 166, poz. 1616, ze zm.) stanowi, że gmina ma prawo do złożenia korekty wniosku w terminie 14 dni od dnia wyjścia na jaw okoliczności uzasadniających złożenie korekty.

Program wsparcia Centrów Sportu Niepełnosprawnych (8 tys. zł). Niższe niż planowano wykorzystanie środków na ten cel wynikało m.in. z mniejszego niż przewidywano zainteresowania samorządów wojewódzkich uczestnictwem w programie pt. „Partnerstwo dla osób z niepełnosprawnościami”.

Kontrola wydatków w wysokości 336,1 tys. zł, poniesionych przez PFRON na realizację programu pn. „Wsparcie Inicjatyw” nie wykazała nieprawidłowości.

Dofinansowanie w wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez zakłady pracy chronionej

Środki wydatkowane na to zadanie wyniosły 1.267,2 tys. zł, co stanowiło 50,7% kwoty ujętej w planie po zmianach. Ze środków na to zadanie dofinansowanych zostało 83 ZPCH, w których zatrudnionych było 6.289 osób niepełnosprawnych. Przyczynami wydatkowania niższych środków było m.in. niewypłacenie pełnej wysokości planowanych środków z uwagi na niewywiązywanie się pracodawców z warunków określonych w umowach oraz nieterminowe przedkładanie przez pracodawców dokumentów stanowiących podstawę do przekazania środków z PFRON.

Szczegółowe badanie wydatków na łączną kwotę 164,1 tys. zł, poniesionych na realizację trzech umów⁴¹ o wartości 217,7 tys. zł (wybranych spośród 83 umów zawartych w 2016 r., o łącznej wartości 1.423,6 tys. zł) wykazało, że udzielenie dofinansowania ze środków PFRON było zgodne z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie pomocy finansowej udzielanej pracodawcom prowadzącym zakłady pracy chronionej ze środków PFRON⁴².

Zwrot kosztów: budowy i rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych, dotyczący wyłącznie dodatkowych kosztów pracodawcy wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych⁴³

Na to zadanie wykorzystano 6.228,7 tys. zł, tj. 86,4% kwoty ujętej w planie planu po zmianach. W ramach tych środków dokonano zwrotu części kosztów budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych 260 ZPCH, w których zatrudnionych było 16.884 osoby niepełnosprawne. Przyczynami niepełnego wydatkowania środków było m.in. niedotrzymywanie przez pracodawców warunków umów, a także przedstawianie przez pracodawców rozliczenia poniesionych wydatków na niższe kwoty niż określone w umowach.

Realizacja działań wyrównujących różnice między regionami samorządu terytorialnego, na terenie których stopa bezrobocia jest wyższa niż 110% średniej stopy bezrobocia w kraju lub nie utworzono warsztatu terapii zajęciowej albo zakładu aktywności zawodowej

Oddziały PFRON wydatkowały 46.855 tys. zł (co stanowiło 94,7% kwoty ujętej w planie po zmianach) na dofinansowanie 606 projektów w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II”. Wsparciem objętych zostało 24.136 osób niepełnosprawnych.

Finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz oraz analiz dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

Wydatkowano 2.186 tys. zł (67,9% kwoty ujętej w planie po zmianach) m.in. na realizację ośmiu umów, których przedmiotem było dofinansowanie projektów badawczych. Niższe niż planowano wykorzystanie środków wynikało głównie z rezygnacji przez Zarząd Funduszu przeprowadzenia badania nt. zadowolenia klientów PFRON. W wyniku szczegółowego badania umowy o dofinansowanie ze środków PFRON jednego projektu w ramach, której wypłacono 338,7 tys. zł nie stwierdzono nieprawidłowości w jej realizacji.

⁴¹ O najwyższej wartości.

⁴² Dz. U. poz. 1975.

⁴³ Zwrot taki może być przyznany pracodawcy prowadzącemu ZPCH, u którego wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi, co najmniej 50%.

Refundacja kosztów wydawania certyfikatów przez podmioty uprawnione do szkolenia psów asystujących

Fundusz wydatkował 5 tys. zł (pełną kwotę określoną w planie po zmianach) na realizację czterech wniosków, zgodnie z wymogami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 kwietnia 2010 r. w sprawie wydawania certyfikatów potwierdzających status psa asystującego⁴⁴.

Dofinansowanie kosztów szkolenia, o którym mowa w art. 18 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się⁴⁵

Oddziały PFRON wydatkowały 2.297,8 tys. zł, tj. 91,9% kwoty ujętej w planie po zmianach na realizację 3.832 umów. Przyczynami wydatkowania środków w niepełnej wysokości była rezygnacja (pod koniec roku) kilku beneficjentów z realizacji zawartych umów, co w powiązaniu z zasadami rozpatrywania wniosków⁴⁶ uniemożliwiło wykorzystanie części uwolnionych środków finansowych.

2.1.5. W budżecie zadaniowym dla PFRON określono zadania w dwóch funkcjach państwa: funkcji 13 *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny* oraz funkcji 14 *Rynek pracy*. Zadania, podzadania i działania ujęte w planowanych wydatkach Funduszu w układzie zadaniowym oraz treść ich celów odzwierciedlały priorytety i obszar działalności PFRON określone w ustawie o rehabilitacji.

W ramach funkcji 13 i zadania 13.1. *Pomoc i integracja społeczna*⁴⁷ Fundusz realizował podzadanie 13.1.3. *Wyrównywanie szans zawodowych i integracja społeczna osób niepełnosprawnych*,⁴⁸ na które wydatkował środki w wysokości 1.220.294,1 tys. zł, co stanowiło 97% kwoty ujętej w planie po zmianach.

Miernikiem realizacji celu podzadania była „liczba osób niepełnosprawnych, objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji”. W ramach tego podzadania realizowano trzy działania (13.1.3.1., 13.1.3.2., 13.1.3.4.), dla których również określono cele i mierniki ich wykonania. Wielkość miernika dla podzadania, w planie po zmianach wynosiła 909.209 osób niepełnosprawnych. Miernik osiągnięto na poziomie 885.301 osób, które zostały objęte wsparciem. Stanowiło to 97,4% wielkości planowanej. Wpływ na wysokość miernika miał m.in. stopień realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej przez samorządy powiatowe i wojewódzkie, które w drodze uchwały samodzielnie określały poziom i sposób wykorzystania środków otrzymanych z Funduszu na te zadania.

W ramach funkcji 14, zadania 14.1. *Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu*⁴⁹, Fundusz realizował podzadanie 14.1.5. *Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych*⁵⁰, na które wydatkował środki w wysokości 3.499.985,6 tys. zł, co stanowiło 97,6 % kwoty ujętej w planie po zmianach.

Miernikiem realizacji celu była „liczba osób objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji zawodowej”. W ramach tego podzadania realizowano trzy działania (14.1.5.1., 14.1.5.2., 14.1.5.3.), dla których określono cele oraz mierniki ich realizacji. Wielkość miernika dla podzadania, w planie po zmianach wynosiła 374.287 osób niepełnosprawnych. Miernik został osiągnięty na poziomie 374.716 osób, które zostały objęte wsparciem. Stanowiło to 100,1% wielkości planowanej.

W Funduszu, zgodnie z obowiązującą w tym zakresie procedurą⁵¹ prowadzony był, w cyklu kwartalnym, monitoring stopnia realizacji wydatków oraz osiąganych wartości mierników dla podzadań i działań. W przypadku dokonywanych zmian w zakresie wydatków w planie finansowym PFRON w układzie

⁴⁴ Dz. U. Nr 64, poz. 399.

⁴⁵ Dz. U. Nr 209, poz. 1243, ze zm.

⁴⁶ Wnioski o dofinansowanie złożone od 1 listopada podlegają rozpatrzeniu w styczniu roku następnego.

⁴⁷ Zadanie to znajdowało się w kompetencji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

⁴⁸ Celem podzadania było objęcie całej populacji osób niepełnosprawnych różnymi formami rehabilitacji adekwatnymi do profilu niepełnosprawności. W jego ramach wyodrębniono 3 działania, dla których określono cele, mierniki oraz wielkości wydatków.

⁴⁹ Zadanie to znajdowało się w kompetencji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

⁵⁰ Celem podzadania było zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo. W jego ramach wyodrębniono 3 działania, dla których określono cele, mierniki oraz wielkości wydatków.

⁵¹ Instrukcja SZJ nr I-8.2.4-02 „Przygotowywanie sprawozdań z wykonania planu finansowego”.

tradycyjnym dokonywano także zmian w zakresie wydatków w planie finansowym w układzie zadaniowym, w tym również zmian wartości mierników określonych dla podzadań oraz działań.

2.1.6. W ramach sprawowanego przez Zarząd PFRON nadzoru nad gospodarowaniem środkami Funduszu w 2016 r. przeprowadzonych zostało 12 zadań audytowych oraz sześć zadań zleconych o charakterze czynności doradczych. W ich wyniku wydano 47 zaleceń/rekomendacji, służących m.in. poprawie jakości i skuteczności funkcjonowania kontroli zarządczej PFRON. Przeprowadzono także 215 kontroli, w tym m.in. u pracodawców, którzy uzyskali miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (77 kontroli), w jednostkach samorządu terytorialnego w zakresie wykorzystania środków przekazanych przez PFRON (47 kontroli), w ZPCH w zakresie refundacji dodatkowych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych (16 kontroli), w podmiotach realizujących zadania zlecone z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (10 kontroli). Ponadto, przeprowadzono postępowania sprawdzające obejmujące 1.758 pracodawców, którzy złożyli wnioski o dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Łączna wysokość skontrolowanych środków PFRON w 2016 r. wyniosła 546.945,3 tys. zł (co stanowiło 11,6% ogółu wydatków Funduszu).

W celu przeciwdziałania wyłudzeniom środków PFRON wydatkowanych na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych w Funduszu podjęta została m.in. współpraca z Centralnym Biurem Śledczym Policji, Centralnym Biurem Antykorupcyjnym, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Prokuraturą i Sądami w postępowaniach prowadzonych wobec beneficjentów zarejestrowanych w SODiR.

Na podstawie polecenia Prezesa Zarządu PFRON z dnia 15 grudnia 2016 r. została przeprowadzona w Departamentach: ds. Wpłat, ds. Rynku Pracy i ds. Kontroli i Windykacji kontrola wewnętrzna (przez audytorów) prawidłowości działania Funduszu w zakresie przepływu informacji i przebiegu procesów decyzyjnych w odniesieniu do dwóch podmiotów, w związku z podejrzeniem fikcyjnego zatrudnienia osób niepełnosprawnych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. W wyniku kontroli zarekomendowano m.in. zobowiązanie jednostek organizacyjnych objętych weryfikacją do wdrożenia ścieżki postępowania w odniesieniu do podmiotów ubiegających się o dofinansowanie ze środków PFRON, w których organy ścigania, organy ochrony prawnej prowadzą postępowanie w sprawie możliwości wyłudzenia środków będących w dyspozycji PFRON. Ma to dotyczyć także podmiotów, gdy brak jest możliwości przeprowadzenia u nich działań kontrolnych, z uwagi na zabezpieczenie dokumentacji przez inne organy prowadzące postępowania wyjaśniające.

W 2016 r. zostały przeprowadzone dwa zadania audytowe dotyczące obszaru dofinansowań do wynagrodzeń na podstawie art. 26a ustawy o rehabilitacji, tj.:

- 1) „Weryfikacja danych przy wykorzystywaniu informacji udostępnianych przez instytucje zewnętrzne” – w wyniku audytu podjęto działania związane z obligatoryjną wymianą danych i informacji w ramach współpracy z organami i instytucjami zewnętrznymi, w tym m.in. z MRPiPS, Ministerstwem Cyfryzacji, ZUS, KRUS, MON oraz bankami prowadzącymi rachunki pracodawców, a wśród planowanych działań, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej, przewidywane jest wdrożenie do końca listopada 2017 r. mechanizmów weryfikacji posiadanych informacji przy użyciu danych pochodzących z zewnętrznych systemów informatycznych;
- 2) „Funkcjonowanie kontroli zarządczej po wypłacie dofinansowań do wynagrodzeń na podstawie art. 26a ustawy o rehabilitacji” – w jego ramach, przeprowadzono analizę, która była próbą określenia charakterystycznego profilu podmiotu mogącego wyłudzać dofinansowania; analiza ta wskazała czynniki ryzyka do uwzględnienia podczas realizacji czynności sprawdzających poprawność danych we wnioskach o dofinansowanie; wynikające z audytu zalecenia są w trakcie realizacji.

2.2. Stan funduszu i gospodarowanie wolnymi środkami

Stan Funduszu na koniec 2016 r. wyniósł 467.360,3 tys. zł i był o 8.826,2 tys. zł, tj. o 1,9% niższy od stanu na początek roku (476.186,5 tys. zł). Na stan Funduszu składały się głównie:

- środki pieniężne w kwocie 412.885,5 tys. zł,
- należności w kwocie 848.594,3 tys. zł,
- zmniejszające stan Funduszu odpisy aktualizujące wartość należności – 768.587,7 tys. zł,
- zmniejszające stan Funduszu zobowiązania w kwocie 73.689,4 tys. zł.

Zobowiązania dotyczyły m. in. nadpłat z tytułu wpłat pracodawców, rozrachunków z ZUS, wadium i kaucji z tytułu zawartych umów, rozliczeń ZFŚS oraz płatności związanych z bieżącym funkcjonowaniem Funduszu. Zobowiązania były niższe o 1.761,7 tys. zł (o 2,3%) niż na koniec 2015 r. W PFRON w 2016 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

PFRON w 2016 r., zgodnie z art. 78d ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵², wolne środki z wyjątkiem środków pochodzących z dotacji z budżetu, przekazywał w zarządzanie Ministrowi Rozwoju Finansów, na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie⁵³, lokował w formie depozytów overnight lub depozytów terminowych na rachunku Ministra Rozwoju i Finansów, na podstawie umów zawartych z Bankiem Gospodarstwa Krajowego⁵⁴. Analiza dyspozycji przekazywania wolnych środków w zarządzanie terminowe wykazała, że nie stanowiło to zagrożenia dla realizacji zadań Funduszu.

Decyzje o wysokości lokowania wolnych środków podejmowano na podstawie przeprowadzanej analizy płynności finansowej z uwzględnieniem prognozowanych przychodów i wydatków oraz zasad monitorowania płynności finansowej, określonych w zarządzeniu Prezesa PFRON⁵⁵. Fundusz przekazywał co miesiąc do Ministerstwa Finansów plan lokat w formie depozytu terminowego u Ministra Rozwoju i Finansów, wskazując kwoty oraz daty rozpoczęcia i zakończenia ich trwania. Dyspozycje, zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami w tym zakresie⁵⁶, były akceptowane przez dwóch upoważnionych pełnomocników Zarządu PFRON.

W 2016 r. PFRON lokował u Ministra Rozwoju i Finansów środki w kwotach po 50.000 tys. zł na łączną kwotę 2.100.000 tys. zł na podstawie 42 dyspozycji dotyczących depozytów terminowych. W 2016 r. nie wystąpiły przypadki złożenia dyspozycji wcześniejszego zwrotu środków przekazanych w zarządzanie terminowe. Przychody z tytułu odsetek od lokat w formie depozytu terminowego u Ministra Rozwoju i Finansów uzyskane w 2016 r. wyniosły 2.970,1 tys. zł. Pozostałe kwoty, które nie zostały przekazane w zarządzanie terminowe oraz nie zostały wydatkowane w danym dniu, były przekazywane w zarządzanie overnight⁵⁷. Z tytułu lokat overnight przychody PFRON w 2016 r. wyniosły 909,5 tys. zł. Według stanu na 31 grudnia 2016 r. wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Rozwoju i Finansów wyniosły 412.601,7 tys. zł, z tego w zarządzanie terminowe 300.000 tys. zł oraz w zarządzanie overnight 112.601,7 tys. zł.

⁵² Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, ze zm.

⁵³ Dz. U. poz. 1864.

⁵⁴ Umowa rachunku bankowego z dnia 10 września 2013 r. zawarta z Bankiem Gospodarstwa Krajowego, dotycząca prowadzenia rachunków bankowych bieżących i pomocniczych dla Funduszu; umowa z dnia 28 kwietnia 2011 r. zawarta z BGK o świadczenie usług w systemie BGK; umowa ramowa z dnia 20 października 2016 r. w zakresie świadczenia usługi prowadzenia rachunków bankowych oraz innych usług BGK.

⁵⁵ Zarządzenie nr 50/2015 Prezesa Zarządu PFRON z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie monitorowania płynności finansowej Funduszu.

⁵⁶ Instrukcja nr I-6.1-02 „Lokowanie wolnych środków PFRON w formie depozytu u Ministra Finansów”.

⁵⁷ Zarządzanie overnight oznacza zarządzanie wolnymi środkami przekazywanymi na rachunek Ministra Rozwoju i Finansów każdego dnia roboczego na podstawie stałego zlecenia dysponenta funduszu dla BGK i zwracanymi następnego dnia roboczego.

3. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzenia przez Fundusz sprawozdań za IV kwartał 2016 r.:

- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33, Rb-40),
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z)

oraz rocznego sprawozdania z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2).

Kwoty wykazane w wymienionych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo, rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Przyjęty w PFRON system kontroli zarządczej zapewniał prawidłowość i rzetelność sporządzonych sprawozdań.

4. Księgi rachunkowe

Badanie prawidłowości ksiąg rachunkowych PFRON przeprowadzono na próbie 113 zapisów i dowodów księgowych o łącznej wartości 20.462,8 tys. zł, w tym wylosowanej metodą monetarną MUS (92 zapisy i dowody księgowe na łączną kwotę 19.564,4 tys. zł) oraz dobranej w sposób niestatystyczny (21 zapisów i dowodów księgowych na łączną kwotę 898,4 tys. zł, które dotyczyły objętych badaniem zamówień publicznych i zobowiązań niewymagalnych z tytułu dostaw i usług).

Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalnym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych. Niemniej jednak w dwóch dowodach na łączną kwotę 400,8 tys. zł błędnie wpisano datę dokonania sprawdzenia dowodu pod względem merytorycznym oraz w jednym z nich na kwotę 8,7 tys. zł błędnie wpisano także słownie kwotę zatwierdzoną do wypłaty. Ponadto, w odniesieniu do jednego dowodu na kwotę 35,1 tys. zł stwierdzono, że w protokole odbioru przedmiotu umowy, stanowiącym podstawę do wystawienia faktury nie wskazano kwoty wynagrodzenia, do czego zobowiązywały zapisy § 4 umowy z dostawcą usługi⁵⁸.

Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości w przypadku trzech dowodów księgowych było niestranne ich sprawdzenie pod względem merytorycznym. Błędy w tych dowodach nie zostały również zweryfikowane na etapie zatwierdzania dowodów do wypłaty przez upoważnionych pracowników.

W trakcie kontroli, poza wyżej wymienionymi nieprawidłowościami, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że księgi rachunkowe, stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań PFRON, obejmujące zapisy dotyczące przychodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań prowadzone były nieprawidłowo.

⁵⁸ Umowa nr 2016/11/250 z dnia 29 listopada 2016 r.

Załączniki

Załącznik 1. Wykonanie planu finansowego PFRON w 2016 r.

Część A

Lp.	Treść	Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy	Rok 2016			% (6 : 5)	% (6 : 4)	% (6 : 3)
			Plan wg ustawy budżetowej**	Plan po zmianach	Wykonanie			
			w złotych					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	4 600 150 005,75	4 842 786 000,00	4 842 786 000,00	4 720 279 715,12	97,47%	97,47%	102,61%
1.	Realizacja działań wyrównujących różnice między regionami - art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046,ze.zm.)	2 568 879,36	49 500 000,00	49 500 000,00	46 854 919,93	94,66%	94,66%	1823,94%
2.	Realizacja programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej - art. 47 ust. 1 pkt 2	21 117 822,24	0,00	0,00	0,00	x	x	x
3.	Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych - art. 26a	2 903 835 941,40	3 020 000 000,00	2 985 000 000,00	2 964 945 310,05	99,33%	98,18%	102,10%
4.	Zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych - art. 47 ust. 2	52 213 063,00	57 000 000,00	57 000 000,00	50 940 344,00	89,37%	89,37%	97,56%
5.	Finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz i analiz - art. 47 ust. 1 pkt 5 lit. a	1 285 912,75	3 220 000,00	3 220 000,00	2 186 044,27	67,89%	67,89%	170,00%
6.	Refundacja kosztów wydawania certyfikatów przez podmioty uprawnione do szkolenia psów asystujących art. 20b	0,00	3 000,00	5 000,00	5 000,00	100,00%	166,67%	x
7.	Programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, służące rehabilitacji społecznej i zawodowej - art. 47 ust. 1 pkt 4	98 004 353,55	116 481 000,00	130 963 000,00	118 118 997,35	90,19%	101,41%	120,52%
8.	Dofinansowanie oprocentowania kredytów bankowych - art. 32 ust. 1 pkt 1	1 511 232,93	2 500 000,00	2 500 000,00	1 267 184,84	50,69%	50,69%	83,85%
9.	Zwrot kosztów budowy lub przebudowy związanej z modernizacją obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych - art. 32 ust. 1 pkt 2	5 864 472,89	10 000 000,00	7 213 000,00	6 228 721,37	86,35%	62,29%	106,21%
10.	Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne - art.25a	89 901 123,25	97 600 000,00	97 600 000,00	95 559 668,69	97,91%	97,91%	106,29%
11.	Zadania zlecane - art. 36	178 456 939,30	175 000 000,00	209 147 000,00	207 103 267,09	99,02%	118,34%	116,05%
12.	Przelewy redystrybucyjne	913 824 622,73	922 379 000,00	922 379 000,00	920 428 293,90	99,79%	99,79%	100,72%
13.	Wydatki bieżące	300 394 203,84	335 271 000,00	335 682 000,00	293 902 410,55	87,55%	87,66%	97,84%
13.1.	- wynagrodzenia osobowe	52 280 918,55	57 510 000,00	57 798 000,00	57 720 559,87	99,87%	100,37%	110,40%
13.2.	- wynagrodzenia bezosobowe	1 014 545,08	1 200 000,00	1 200 000,00	865 194,83	72,10%	72,10%	85,28%
13.3.	- składki na ubezpieczenia społeczne	9 039 508,75	11 092 000,00	11 141 000,00	9 850 728,16	88,42%	88,81%	108,97%
13.4.	- składki na Fundusz Pracy	1 032 485,84	1 543 000,00	1 551 000,00	1 123 702,73	72,45%	72,83%	108,83%
13.5.	- zakup usług	30 353 416,11	47 338 000,00	47 404 000,00	32 128 847,35	67,78%	67,87%	105,85%
13.6.	- pozostałe, z tego:	20 032 808,80	36 589 000,00	36 589 000,00	19 694 735,65	53,83%	53,83%	98,31%
13.6.1.	- amortyzacja (umorzenia)	12 348 098,01	25 442 000,00	25 442 000,00	13 189 479,32	51,84%	51,84%	106,81%
13.6.2.	- inne	7 684 710,79	11 147 000,00	11 147 000,00	6 505 256,33	58,36%	58,36%	84,65%
13.7.	- odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności	186 640 520,71	179 999 000,00	179 999 000,00	172 518 641,96	95,84%	95,84%	92,43%
14.	Wydatki osobowe nie zaliczane do wynagrodzeń	3 462 936,17	3 782 000,00	3 782 000,00	3 605 641,99	95,34%	95,34%	104,12%
15.	Wydatki inwestycyjne (własne) i zakupy inwestycyjne (własne)	23 629 318,61	45 900 000,00	34 645 000,00	6 562 684,17	18,94%	14,30%	27,77%
16.	Zwrot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości	2 568 467,12	1 650 000,00	1 650 000,00	273 469,50	16,57%	16,57%	10,65%
17.	Dofinansowanie kosztów szkolenia, o których mowa w art. 18 ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. Nr 209, poz.1243, ze.zm.) - art. 47 ust.1 pkt 5 lit.b	1 510 716,61	2 500 000,00	2 500 000,00	2 297 757,42	91,91%	91,91%	152,10%

Część B

Lp.	Treść	Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy	Rok 2016			% (6 : 5)	% (6 : 4)	% (6 : 3)
			Plan wg ustawy budżetowej**	Plan po zmianach	Wykonanie			
			w złotych					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	Stan funduszu na początek roku	376 115 267,04	294 248 000,00	294 248 000,00	476 186 484,09	161,83%	161,83%	126,61%
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	365 130 549,27	340 016 000,00	340 016 000,00	421 390 096,81	123,93%	123,93%	115,41%
2.	Należności, w tym:	770 521 423,99	830 553 000,00	830 553 000,00	817 076 723,41	98,38%	98,38%	106,04%
2.1.	- należności z tytułu wpłat obowiązkowych	530 739 909,51	550 000 000,00	550 000 000,00	515 437 163,30	93,72%	93,72%	97,12%
2.2.	- należności z tytułu udzielonych pożyczek	2 112 586,08	3 345 790,00	3 345 790,00	2 092 445,00	62,54%	62,54%	99,05%
3.	Zobowiązania, z tego:	-71 810 331,74	-58 346 000,00	-58 346 000,00	-75 451 027,02	129,32%	129,32%	105,07%
3.1.	Pozostałe	-71 810 331,74	-58 346 000,00	-58 346 000,00	-75 451 027,02	129,32%	129,32%	105,07%
3.1.1.	w tym: wymagalne	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x
II	Przychody	4 676 591 904,19	4 618 558 000,00	4 618 558 000,00	4 704 890 856,37	101,87%	101,87%	100,61%
1.	Dotacje z budżetu państwa, z tego:	741 466 531,50	745 360 000,00	745 360 000,00	742 357 912,57	99,60%	99,60%	100,12%
1.1.	- dla państwowego funduszu celowego	741 466 531,50	745 360 000,00	745 360 000,00	742 330 172,00	99,59%	99,59%	100,12%
1.1.1.	- zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych - art. 46a ust. 1 pkt 2	26 106 531,50	28 500 000,00	28 500 000,00	25 470 172,00	89,37%	89,37%	97,56%
1.1.2.	- dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych - art. 46a ust.1 pkt 1	715 360 000,00	716 860 000,00	716 860 000,00	716 860 000,00	100,00%	100,00%	100,21%
1.2.	- dotacja celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE	0,00	0,00	0,00	27 740,57	x	x	x
2.	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	47 915 260,75	0,00	0,00	152 627,16	x	x	0,32%
3.	Składki i opłaty	3 620 947 391,52	3 648 380 000,00	3 648 380 000,00	3 742 192 781,89	102,57%	102,57%	103,35%
4.	Przelewy redystrybucyjne	2 103 794,75	2 155 000,00	2 155 000,00	1 551 279,63	71,99%	71,99%	73,74%
5.	Pozostałe przychody	264 158 925,67	222 663 000,00	222 663 000,00	218 636 255,12	98,19%	98,19%	82,77%
5.1.	w tym: odsetki	52 749 480,13	52 280 000,00	52 280 000,00	34 928 643,04	66,81%	66,81%	66,22%
III	Koszty realizacji zadań	4 600 150 005,75	4 842 786 000,00	4 842 786 000,00	4 720 279 715,12	97,47%	97,47%	102,61%
1.	Dotacje na realizację zadań bieżących	3 317 490 580,28	3 427 004 000,00	3 439 929 000,00	3 393 793 799,31	98,66%	99,03%	102,30%
2.	Transferne na rzecz ludności, z tego na:	4 973 652,78	6 282 000,00	6 282 000,00	5 903 399,41	93,97%	93,97%	118,69%
2.1.	- różne wydatki na rzecz osób fizycznych	1 510 716,61	2 500 000,00	2 500 000,00	2 297 757,42	91,91%	91,91%	152,10%
2.2.	- wydatki osobowe nie zaliczone do wynagrodzeń	3 462 936,17	3 782 000,00	3 782 000,00	3 605 641,99	95,34%	95,34%	104,12%
3.	Środki z Unii Europejskiej	17 950 148,48	0,00	348 000,00	213 164,73	61,25%	x	1,19%
4.	Koszty własne	300 394 203,84	335 271 000,00	335 334 000,00	293 689 245,82	87,58%	87,60%	97,77%
4.1.	wynagrodzenia, z tego:	53 295 463,63	58 710 000,00	58 754 000,00	58 406 495,54	99,41%	99,48%	109,59%
4.1.1.	- osobowe	52 280 918,55	57 510 000,00	57 554 000,00	57 541 300,71	99,98%	100,05%	110,06%
4.1.2.	- bezosobowe	1 014 545,08	1 200 000,00	1 200 000,00	865 194,83	72,10%	72,10%	85,28%
4.2.	składki na ubezpieczenia społeczne	9 039 508,75	11 092 000,00	11 100 000,00	9 821 108,92	88,48%	88,54%	108,65%
4.3.	składki na Fundusz Pracy	1 032 485,84	1 543 000,00	1 544 000,00	1 119 416,40	72,50%	72,55%	108,42%
4.4.	zakup usług	30 353 416,11	47 338 000,00	47 348 000,00	32 128 847,35	67,86%	67,87%	105,85%
4.5.	pozostałe, z tego:	20 032 808,80	36 589 000,00	36 589 000,00	19 694 735,65	53,83%	53,83%	98,31%
4.5.1.	- amortyzacja (umorzenia)	12 348 098,01	25 442 000,00	25 442 000,00	13 189 479,32	51,84%	51,84%	106,81%
4.5.2.	- inne	7 684 710,79	11 147 000,00	11 147 000,00	6 505 256,33	58,36%	58,36%	84,65%
4.6.	- odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności	186 640 520,71	179 999 000,00	179 999 000,00	172 518 641,96	95,84%	95,84%	92,43%
5.	Koszty inwestycyjne, w tym:	42 948 330,52	150 200 000,00	136 864 000,00	105 978 342,45	77,43%	70,56%	246,76%
5.1.	- dotacje inwestycyjne	19 319 011,91	104 300 000,00	102 219 000,00	99 415 658,28	97,26%	95,32%	514,60%
6.	Przelewy redystrybucyjne, z tego dla:	913 824 622,73	922 379 000,00	922 379 000,00	920 428 293,90	99,79%	99,79%	100,72%
6.1.	- samorządów wojewódzkich na realizację zadań	145 626 751,97	146 341 000,00	146 341 000,00	145 445 340,30	99,39%	99,39%	99,88%
6.2.	- samorządów wojewódzkich na pokrycie kosztów obsługi realizowanych zadań	3 640 675,66	3 659 000,00	3 659 000,00	3 636 070,98	99,37%	99,37%	99,87%
6.3.	- samorządów powiatowych na realizację zadań	745 906 098,39	753 540 000,00	753 540 000,00	752 533 468,36	99,87%	99,87%	100,89%
6.4.	- samorządów powiatowych na pokrycie kosztów obsługi realizowanych zadań	18 651 096,71	18 839 000,00	18 839 000,00	18 813 414,26	99,86%	99,86%	100,87%
7.	Zwrot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości	2 568 467,12	1 650 000,00	1 650 000,00	273 469,50	16,57%	16,57%	10,65%
IV	Stan funduszu na koniec roku (I+II-III *)	476 186 484,09	115 920 000,00	104 665 000,00	467 360 309,51	4,47	4,03	0,98
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	421 390 096,81	198 428 000,00	198 428 000,00	412 885 462,54	2,08	2,08	0,98
2.	Należności, w tym:	817 076 723,41	813 041 000,00	813 041 000,00	848 594 276,08	1,04	1,04	1,04
2.1.	- należności z tytułu wpłat obowiązkowych	515 437 163,30	530 000 000,00	530 000 000,00	478 027 104,57	0,90	0,90	0,93
2.2.	- należności z tytułu udzielonych pożyczek	2 092 445,00	3 302 000,00	3 302 000,00	2 043 680,52	0,62	0,62	0,98
3.	Zobowiązania, z tego:	-75 451 027,02	-55 132 000,00	-55 132 000,00	-73 689 370,92	1,34	1,34	0,98
3.1.	Pozostałe	-75 451 027,02	-55 132 000,00	-55 132 000,00	-73 689 370,92	1,34	1,34	0,98
3.1.1.	w tym: wymagalne	0,00	0,00	0,00	0,00	x	x	x

*) Stan funduszu na koniec roku w kolumnie "Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy" powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie: 23 629,3 tys. zł.

Stan funduszu na koniec roku w kolumnie "Plan według Ustawy Budżetowej" powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie: 45 900 tys. zł.

Stan funduszu na koniec roku w kolumnie "Plan po zmianach" powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie: 34 645 tys. zł.

Stan funduszu na koniec roku w kolumnie "Wykonanie 2016 roku" powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie: 6 562,7 tys. zł.

**) Ustawa budżetowa na rok 2016 z dnia 25 lutego 2016 r.

Dane na podstawie sprawozdania Rb-40 z wykonania planu finansowego PFRON w 2016 r.

Załącznik 2. Liczba pracodawców, którym wypłacono dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych ze środków PFRON i wartość tego dofinansowania

Wyszczególnienie	Liczba pracodawców			Liczba zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych		
	2015:2016			2015:2016		
	osób	2015=100		osób	2015=100	
Rynek chroniony	1 292	1 194	92,4%	171 870	160 617	93,5%
Rynek otwarty	29 621	32 133	108,5%	154 527	171 296	110,9%
Rynek mieszany	5	5	100%	94	559	594,7%
Ogółem	30 918	33 332	107,8%	326 491	332 472	101,8%
w tym nowozatrudnieni	5 612	5 433	96,8%	16 753	12 535	74,8%

Wartość dofinansowania do wynagrodzeń (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2015	2016	3:2
1	2	3	4
Dofinansowanie do wynagrodzeń	2 903 835,9	2 964 945,3	102,1%
w tym nowozatrudnieni	87 293,9	66 597,4	76,3%

Dane z Systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji funkcjonującego w PFRON oraz ze sprawozdania Rb-40 z wykonania planu finansowego PFRON w 2016 r. i ze Sprawozdania z realizacji planu rzeczowo-finansowego PFRON w 2016 r. (marzec 2017 r.).

Załącznik 3. Zatrudnienie i wynagrodzenia w PFRON

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015			Wykonanie 2016			
		Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełno-zatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełno-zatrudnionego	8:5
		etaty	tys. zł	zł	etaty	tys. zł	zł	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Ogółem	968,05	52 281	4 500	935,81	57 721	5 140	114,2
1.1.	Zarząd Funduszu	3	710	19 722	2,87	573	16 638	84,4
1.2.	Administracja, w tym:	965,05	51 571	4 453	932,94	57 148	5 105	114,6
	Biuro Funduszu	646,30	36 565	4 715	616,93	39 880	5 387	114,3
	Oddziały	321,75	15 716	4 071	318,88	17 841	4 662	114,5

Dane na podstawie Sprawozdania z realizacji planu rzeczowo-finansowego PFRON w 2016 r. (marzec 2017 r.).

Załącznik 4. Kalkulacja oceny ogólnej w Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Oceny wykonania planu finansowego PFRON dokonano stosując kryteria⁶³ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2016 roku⁶⁴.

Przychody: 4.704.890,9 tys. zł

Wydatki: 4.720.279,7 tys. zł

Łączna kwota G: 9.425.170,6 tys. zł (kwota przychodów + kwota wydatków)

Waga przychodów w łącznej kwocie: $Wp = 0,4992$

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = 0,5008$

Ocena cząstkowa przychodów z kalkulacji: pozytywna (5)

Ocenę tę obniżono o jeden punkt (do 4) w związku ze stwierdzonym jednym przypadkiem opóźnienia w tworzeniu odpisu aktualizującego wartość należności, co wskazuje na niepełną realizację zeszłorocznego wniosku pokontrolnego NIK. Ponadto, NIK zwróciła uwagę na niski wskaźnik wyegzekwowanych należności dochodzonych w trybie cywilnym (1,2%) oraz brak wewnętrznie zintegrowanego systemu informatycznego do obsługi windykacji należności z tytułu dofinansowań zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych i refundacji składek ZUS. Uniemożliwiło to wykonywanie raportów finansowych w podziale na dłużników, utrudniało monitorowanie poszczególnych etapów postępowania oraz przepływ informacji między właściwymi departamentami, zajmującymi się windykacją, rozliczaniem i księgowaniem należności.

Ocena cząstkowa wydatków z kalkulacji: pozytywna (5)

Wynik końcowy $Wk: 4 \times 0,4992 + 5 \times 0,5008 = 4,5$

Ocena ogólna: pozytywna

⁶³ <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

⁶⁴ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrole/analiza-budzetu-panstwa/>

Załącznik 5. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Komisja Finansów Publicznych Sejmu RP
8. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP
9. Komisja Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP
10. Minister Rozwoju i Finansów
11. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
12. Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
13. Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych